

Сонячний чоловічок

Еліна Заржицька

Коли вже те в Бога й діялось, але стояла на березі Славуті-Дніпра, нижче острова Козацького, потужна фортеця з невеликою слободою при ній. У тій слободі жила дівчина. Звали її Оріся.

Батьки в Орісі давно померли, а інших родичів не було. От і довелося небозі стати служницею в одного жадібного пана, щоб так-сяк прожити. Хоча, як там проживеш? У лахміття вдягалася, у хліву спала, всю важку та брудну роботу справляла. І раділа, коли пан суху скоринку кине, подекуючи: "Тобі, ледарці, й цього забагато. Ич, які щок на моїх хлібах наїла!"

От якось пан прискіпався до Орісі і навіть сухої скоринки не дав. "Не заслужила, така-сяка, - каже. - А щоб я тебе батогами не пригостив, виший для моєї нареченої рушника. Щоб були на ньому квіти срібні та півники з золотими гребінцями. І щоб уранці ті квіти розкривалися, а півники - кукурікали".

Нічого не вдієш. Погнала дівчина панських гусей до річки, сіла й заплакала.

- Навіщо, - вимовляє, - рідна матусю, ти мене одну, беззахисну, полишила? Що ж мені робити? Як той рушник шити-вишивати, коли у мене навіть голки немає?

Сидить Оріся, у річку гіркі сльози ронить. А по річці стежечка золота вистилається, прямісінько до сонця. І бачить Оріся, що йде по тій стежці Сонячний чоловічок.

- Добридень, Орісю, - вітається. - Я твоєї матусі посланець. Просила вона передати тобі оцей рушник. І подає дівчині точнісінько такий рушник, як пан вишити звелів.

Зраділа дівчина, подякувала чоловічкові, наказала матусі уклонитися і до пана побігла. Віддала йому рушник, він зрадів, у скриню заховав і говорить:

- Вміла рушника вишити, умій і чобітки для моєї нареченої пошити. І не прості, а сап'янці, з золотими підборами і щоб як ступить моя наречена крок, то в неї з-під чобітка злотий вискакував. Інакше отримаєш батогів!

Пішла Оріся до річки, сіла й заплакала.

- Що ж мені робити? - дзвняє. - Як ті чоботи пошити, коли в мене навіть сап'яну немає?

Сидить, у річку гіркі сльози ронить. А по річці стежечка золота вистилається, прямісінько до сонця. І бачить Оріся, що йде до неї по золотій стежці Сонячний чоловічок.

- Добридень, Орісю, - наче душа до душі говорить. - Я твоєї матусі посланець. Просила вона передати тобі оці чобітки. І простягає дівчині точнісінько такі чобітки, як пан пошити звелів.

Вона, звичайно, зраділа, не знає, як чоловічкові й уклонитися, матусі ласкаві слова передати наказує. Взяла чоботи - й до пана. Він подивився, за пазуху чобітки

сховав і сичить.

- Бачу, погана служнице, що ти лінки справляєш. Де, така-сяка, до цих чобітків шовкова суконька, лебединим пухом прикрашена, морськими перлинами та коралями шита? І щоб до обіду впоралася. Інакше скуштуєш батогів!

А самому з думки не сходить:

- Як проста дівка такі дорогоцінні речі зробити зуміла? Мабуть, їй хтось допомагає. Ну ж бо, дізнаюся, та цього умільця до роботи приставлю. Розбагатію, з королівною заморською одружуся, сам королем стану!

Пішов за Орисею потихесеньку та у кущах сховався. А вона, бідна, біля річечки сіла й плаче, гіркі сльози ронить. А по річці стежечка золота вистилається, прямісінько до сонця. І йде по тій стежці Сонячний чоловічок, до Орісі посміхається.

- Бувай здорова, дівчинко, - благовістить. - Я твоєї матусі посланець. Просила вона передати тобі оцю суконьку. І подає дівчині точнісінько таку суконьку, як пан описував. - А ще прийми матусине благословення, бо більше передати тобі їй нічого.

Оріся ту суконьку бере, до землі чоловічку тричі вклоняється, від щирого серця дякує.

- Спасибі за ласку, - відповідає їй чоловічок. - І прощай.

Тут пан із кущів як вискочить! Схопив Сонячного чоловічка й кричить:

- Піймався, такий-сякий! Будеш віднині мені служити!

Так не вдалося панові Сонячного чоловічка втримати. Як у народі кажуть: коло носа в'ється, а в руки не дається. Спалахнув чоловічок - і пропав. І пан разом з ним спалахнув. Так і згорів ущент. Залишилася від нього купка попелу. Дмухнув вітерець, попіл розвіяв. І уздріла Оріся, що на тому місці лежать рушник, квітами та півниками шитий і чобітки червоні, сап'янові.

От їй і закортіло.

- Дай, - кмітить, - вдягну суконьку та чобітки, хоч у воду на чарівне вбрання помилуюся.

Вдягла, кинула погляд у воду і застигла. Дивиться на неї з блискучої поверхні чи князівна, чи й королівна. Поки вона так стояла, їхав понад берегом значний козак. Побачив Орісю і одразу ж закохався.

- Стань, красуне, моєю дружиною, - мовить. Вона й погодилася.

Незабаром вони одружилися і жили в любові та радості все життя.

Тут тобі і казочці кінець - пішли баби у танець, за ними дідок шкутильгає, голосно промовляє: "Діло йде до кінця, до весільного вінця. А ти, друже, Богу молись, а сам трудись, бо наша казочка скінчилася - справа завершилася".

* Дзвяньгати - говорити плаксиво.